

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 1 oktober 2013 inzake vergoeding van medische kosten in verband met donatie bij leven en over een mogelijke oplossing voor zzp'ers zonder arbeidsongeschiktheidsverzekering die na donatie bij leven arbeidsongeschikt raken (Kamerstuk 32 711, nr. 9).

De voorzitter van de commissie,
Neppérus

Adjunct-griffier van de commissie,
Clemens

- I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
- II. Reactie van de Minister

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister over de vergoeding van medische kosten in verband met donatie bij leven en over een mogelijke oplossing voor zzp'ers zonder arbeidsongeschiktheidsverzekering die na donatie bij leven arbeidsongeschikt raken. Deze leden zijn van mening dat het uitgangspunt moet zijn dat financiële belemmeringen niet in de weg mogen staan aan een donatie. Om die reden zijn genoemde leden dan ook verheugd over het voornemen van de Minister om de reiskosten van de donor ten laste van zijn eigen verzekering te laten komen, en hiermee meteen ook het probleem op te lossen dat zorgkosten die betrekking hebben op de controle na afloop van de wettelijke periode van respectievelijk 13 of 26 weken na de donatie (afhankelijk of het gaat om een nier- of leverdonatie) soms ten laste komen van het eigen risico van de donor. De leden van de PvdA-fractie hebben nog wel enkele aanvullende vragen en opmerkingen. Onder meer vragen deze leden hoe het komende jaar omgegaan zal worden met donoren die een orgaan zullen doneren. Komt er voor deze orgaandonoren een vorm van overbrugging voor het jaar 2014 nu de regeling voor de vergoeding pas vanaf 2015 wordt aangepast? En op welke wijze zullen reeds lopende kwesties opgelost worden? Deze leden menen dat het immers te vaak voorkomt dat medische kosten op de wat langere termijn – zoals controles – voor rekening komen van het eigen risico van de donor.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het maatschappelijk belang van het doneren van een orgaan door zzp'ers die geen arbeidsongeschiktheidsverzekering hebben groot is. Genoemde leden merken daarbij op dat het slechts om een klein aantal mensen gaat dat daadwerkelijk arbeidsongeschikt raakt ten gevolge van de donatie. Om die reden vragen deze leden de Minister om nader in te gaan op de overwegingen om geen aanvullende voorziening in de vorm van een extra verzekering of schadefonds in het leven te roepen teneinde zzp'ers beter te beschermen tegen eventuele arbeidsongeschiktheid na donatie bij leven.

Verder lezen de leden van PvdA-fractie dat transplantatiecentra voor levende nierdonoren een complicatiedekkingsverzekering afsluiten, waarop de donor een beroep kan doen in geval van letsel ten gevolge van de operatie waarvoor de arts niet verwijtbaar aansprakelijk is. Genoemde leden vragen in dat verband hoe hoog de maximale uitkering is die aan een donor kan worden gedaan op grond van de complicatiedekkingsverzekering. En in het verlengde daarvan: hoe groot is het risico dat de donor er qua inkomen fors op achteruitgaat?

Ook hebben de leden van de PvdA-fractie begrepen dat donoren na donatie in toenemende mate problemen tegenkomen bij het afsluiten van een hypotheek of levensverzekering omdat zij als persoon met verhoogd risico aangemerkt worden. Deze leden beschouwen dit als een zeer onwenselijke omwikkeling en vragen welke maatregelen daartegen ondernomen kunnen worden.

Tenslotte merken de leden van de PvdA-fractie op dat de bewijslast ten aanzien van het feit dat de arbeidsongeschiktheid daadwerkelijk het gevolg is van de transplantatie bij zzp'ers blijft liggen. Genoemde leden vragen of dit gerechtvaardigd is nu deze bewijslast vaak eindeloze rechtsgangen tot gevolg heeft.

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met teleurstelling kennisgenomen van de brief van de Minister. Zij vragen waarom de Minister het gegeven dat het hier om een kleine groep mensen gaat als argument gebruikt. Deelt de Minister de conclusie dat het risico om arbeidsongeschikt te worden voor een zzp'er reden kan zijn om af te zien van donatie? Dat in combinatie met het gegeven dat elk afgestaan orgaan telt in situaties van leven en dood leidt bij deze leden tot de conclusie dat er voor deze (kleine) groep mensen een oplossing moet worden geboden.

Genoemde leden vragen de Minister verder in te gaan op haar stelling dat een verzekering voor orgaandonoren of een schadefonds geen oplossing zijn omdat, net als bij een complicatiedekkingsverzekering, het causale verband moet worden aangetoond. Het lijkt de leden van de SP-fractie logisch dat in de meeste gevallen dit causale verband helder is en een verzekering gewoon kan uitkeren, net als dat bij een complicatiedekkingsverzekering het geval is.

Verder vragen de leden van de SP-fractie of de Minister erkent dat het gegeven dat het slechts om een kleine groep mensen gaat automatisch ook als gevolg heeft dat de premie laag is en de kosten dus geen argument kunnen zijn om af te zien van verzekering voor arbeidsongeschiktheid van deze groep. Daarbij komt dat de kans dat een dergelijke verzekering moet uitkeren gelukkig laag is, wat ook een drukkend effect heeft op de premie. Het gegeven dat het voor zzp'ers vaak moeilijk is om aan te tonen hoe hoog een inkomen is omdat dit inkomen vaak sterk wisselt is een extra argument om een aparte regeling voor zzp'ers in het leven te roepen. Daarnaast constateren deze leden dat de complicatiedekkingsverzekering in de meeste gevallen onvoldoende is omdat de dekking daarvan is gemaximeerd op 113.000 euro. Dat is onvoldoende om het inkomensverlies te dekken wanneer iemand nog enige tijd van het pensioen verwijderd is. Deelt de Minister deze visie? En is zij alsnog bereid een dergelijke regeling in het leven te roepen? Zo nee, waarom is zij niet bereid de aangenomen motie Van Gerven, waarin de regering wordt verzocht met een voorstel te komen om ervoor te zorgen dat ook zelfstandigen geen financieel nadeel ondervinden van donatie bij leven, volledig uit te voeren? De uitvoering die er op dit moment aan wordt gegeven is wat de leden van de SP-fractie betreft onvolledig. Er is voor gekozen om een subsidieregeling in het leven te roepen om de gedeerde inkomsten tijdens de voorbereiding, uitvoering en herstel te vergoeden. Het gaat hierbij niet om de gedeerde inkomsten die arbeidsongeschiktheid met zich meebrengt.

Voorts vragen de leden van de SP-fractie hoe vaak het voorkomt dat medische kosten die het gevolg zijn van de donatie ten laste worden gebracht van het eigen risico van de donor. Zij vragen de Minister of zij dit aanvaardbaar vindt en wat zij gaat doen om dit uit te bannen.

Vragen en opmerkingen van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over de vergoeding van medische kosten in verband met donatie bij leven en over een mogelijke oplossing voor zzp'ers zonder arbeidson-

geschiktheidsverzekering die na donatie bij leven arbeidsongeschikt raken. Deze leden hebben enkele vragen over deze brief.

Deze leden zijn tevreden dat de Minister nu actie gaat ondernemen om ervoor te zorgen dat de vergoeding voor de gemaakte reiskosten door de orgaandonor niet langer bij de ontvanger, maar bij de orgaandonoren zelf terechtkomt. Zij mogen deze kosten bij hun eigen verzekeraar gaan declareren. Wel vragen genoemde leden waarom de regeling pas per 1 januari 2015 ingaat, is het niet mogelijk deze eerder te laten ingaan? Wat gebeurt er met de reiskosten die een orgaandonor in 2014 zal maken? Is het mogelijk een vorm van overgangsregeling in te stellen?

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Minister van mening is dat zzp'ers die besluiten om bij leven een orgaan af te staan voldoende worden beschermd tegen eventuele arbeidsongeschiktheid en dat een aanvullende voorziening in de vorm van een extra verzekering of schadefonds geen toegevoegde waarde heeft. De Minister geeft daarbij tevens aan dat aangezien arbeidsongeschiktheid bij zzp'ers zonder arbeidsongeschiktheidsverzekering maar in een zeer klein aantal gevallen voorkomt en in die gevallen er vaak door de complicatiedekkingsverzekeraar wordt uitgekeerd, de Minister de bescherming van de levende nierdonor afdoende geregeld acht. Deze leden vragen de Minister wat zij vindt van de suggestie van de Nierpatiënten Vereniging Nederland (NVN) om de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) de bevoegdheid te geven om zelfstandigen en in het bijzonder zzp'ers een bepaald redelijk bedrag uit te keren over elke week arbeidsongeschiktheid als gevolg van de donatie. De NVN doet deze suggestie omdat het probleem bij zzp'ers vaak is dat zij, zeker in economisch zware tijden, een minimale of zelfs geen winst maken en daarmee alleen aanspraak kunnen maken op een minimale vergoeding. Bovendien is de meest voorkomende arbeidsongeschiktheid zeer tijdelijk, maar brengt deze wel inkomensverlies. Omdat de inkomenspositie van zelfstandig ondernemers vaak een wisselend beeld laat zien is het voor hen moeilijk om aan te tonen hoe groot hun inkomensverlies is als gevolg van het afstaan van een nier. Gaarne ontvangen de leden van de CDA-fractie een nadere toelichting.

De Minister acht de complicatiedekkingsverzekering afdoende, maar gezien de leeftijd van de gemiddelde donor (55 jaar) is het gemaximeerde bedrag van 113.000 euro in vele gevallen onvoldoende om de vele jaren van inkomstenderving op te vangen. Bovendien duurt de procedure voor deze verzekering vaak lang (van minimaal een half jaar tot gemiddeld een jaar met uitschieters tot drie jaren) en wordt de koppeling aan het arbeidsvermogen strikt toegepast. Ook ligt de bewijslast bij de donor en ontstaan er vaak eindeloze rechtsgangen die moeilijk financieel overbrugd kunnen worden door de betrokkenen, of zij nu zzp'er zijn of in loondienst. Gaarne ontvangen deze leden een nadere toelichting van de Minister of zij ook in de bovenstaande gevallen, die weliswaar niet vaak voorkomen, maar dan wel schrijnend zijn, de complicatiedekkingsverzekering afdoende vindt.

Tenslotte vragen de leden van de CDA-fractie de Minister of zij ook signalen heeft dat in toenemende mate donoren problemen ondervinden bij het afsluiten van een hypotheek of levensverzekering. Gaarne vragen deze leden de Minister wat zij hiervan vindt en of zij van plan is maatregelen te treffen.

Vragen en opmerkingen van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister over de vergoeding van medische kosten in verband met donatie bij leven en over zzp'ers zonder arbeidsongeschiktheidsverzekering. Wel hebben deze leden nog enkele kritische vragen.

De leden van de D66-fractie zien het als een goede ontwikkeling dat donoren reiskosten kunnen declareren bij hun eigen zorgverzekering en hiervoor niet afhankelijk zijn van de verzekeraar van de ontvanger van het donororgaan. Genoemde leden vragen wel of het hier gaat om alle niet-medische kosten, of alleen om de reiskosten. Ook willen deze leden graag een toelichting op de conclusie van de Minister dat hiermee dan meteen ook het probleem wordt opgelost dat zorgkosten die betrekking hebben op de controle na afloop van de wettelijke periode van respectievelijk 13 of 26 weken na de donatie (afhankelijk of het gaat om een nier- of leverdonatie) soms ten laste komen van het eigen risico van de donor. Zij vragen of de Minister extra aandacht voor dit probleem, zoals ook geconstateerd door het veld, niet wenselijk acht.

De leden van de D66-fractie lezen in de brief van de Minister dat er de afgelopen 10 jaar 3.566 donoren bij leven zijn geweest en dat in die periode vijf keer aanspraak gemaakt is op de complicatieverzekering. In vier van de vijf gevallen was sprake van verlies van arbeidsvermogen als gevolg van de donatie en is een bedrag uitgekeerd. Kan de Minister ook uiteenzetten hoeveel donoren aanspraak hebben gedaan op de eigen arbeidsongeschiktheidsverzekering omdat er sprake was van verlies van arbeidsvermogen?

De leden van de D66-fractie zouden graag willen weten welke bedragen er door een complicatiedekkingsverzekeraar worden uitgekeerd. Voldoet deze regeling ook voor iemand die langdurig of volledig arbeidsongeschikt raakt?